Raadsvoorstel

Portefeuillehouder : G. Bruijniks
Zaakdossiernummer : **ZK 000**
Documentnummer : **2021.27861**

Onderwerp	:	**Raadsvoorstel over de transitievisie warmte Loon op Zand 2021**
Beleidsprogramma	:	8. VHROSV

Aan de raad van de gemeente Loon op Zand,

Beslispunten
Wij stellen u voor:
1. in te stemmen met de transitievisie warmte Loon op Zand

Inleiding
Gemeenten hebben de regierol gekregen voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving en het aardgasvrij maken van alle gebouwen. Afgesproken is dat alle gemeenten voor eind 2021 een transitievisie warmte (TVW) vaststellen. In de transitievisie warmte wordt aangegeven wat aardgasvrije alternatieven in wijken zijn en wanneer welke wijken als eerste van het aardgas gaan. De vraag hoe wijken van het aardgas kunnen gaan, moet worden uitgewerkt in de op te stellen uitvoeringsplannen per wijk. De uitvoeringsplannen zijn een uitwerking van deze TVW. Op 1 april heeft u als raad ingestemd met het aanvalsplan TVW. De inhoudelijke uitgangspunten uit dit aanvalsplan komen terug in de TVW. De transitievisie warmte is uitgewerkt in samenspraak met een kerngroep met een vertegenwoordiging van ECLoZ, Casade, Contour de Twern en Enexis. Er zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd om stakeholders en inwoners te betrekken. Tevens is een inwonerpanel uitgezet.

1ste stap: Isoleren en energie besparen
Om als einddoel een gebouw aardgasvrij te kunnen verwarmen, is de eerste stap altijd isoleren en energie besparen. We kiezen er daarom voor om ons eerst te richten op het isoleren van de gebouwen om de beweging naar aardgasvrij op gang te krijgen. De standaard en streefwaarden geven duidelijkheid tot welk niveau geïsoleerd moet worden.

Ambitie, doelstelling en strategie
Als ambitie sluiten we aan bij de landelijke ambitie dat in 2030 in totaal 20% van de bestaande woningvoorraad aardgasvrij gereed is.

Als doelstelling zetten we in op 20% minder aardgasgebruik in 2030. Reductie van het gebruik van aardgas is de doelstelling om de beweging naar aardgasvrij op gang te krijgen. Het einddoel is aardgasvrij, maar de eerste stap is altijd isoleren en energiebesparing.

De strategie om deze ambitie en doelstelling te kunnen bereiken, bestaat uit de volgende sporen:

1. We gaan inwoners die zelf stappen willen zetten – individueel of gezamenlijk - stimuleren en ondersteunen met o.a. goede communicatie, het energieloket, duurzaamheidsleningen en het betrekken van partners.
2. We gaan de pilots voor de twee woonbuurten en het bedrijventerrein uitwerken, afgestemd met de andere opgaven in de buurt.
3. We onderzoeken alternatieve warmtebronnen en hebben een voorbeeldrol als gemeente

Stimuleren en ondersteunen

De gemeente heeft de regierol. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zullen zelf de stappen moeten zetten om energie te besparen, te isoleren en aardgasvrij te worden. Om deze beweging op gang te krijgen is het van belang om de komende jaren inwoners en gebouweigenaren bewust te maken van deze opgave en hen te ondersteunen om de woningen en andere panden toekomstbestendig te maken. Goede communicatie vormt de basis. ECLoZ en het energieloket zijn essentieel voor een goede advisering aan inwoners over de technische en financiële mogelijkheden. Contour de Twern kan inwoners hierin begeleiden. Samenwerking met het bedrijfsleven is noodzakelijk. Met duurzaamheidsleningen kunnen we als gemeente financieel inwoners ondersteunen.

Pilotbuurten

Uitgangspunt is om verspreid over de kernen pilots op te starten met het doel om ervaringen op te doen in verschillende typen buurten. Om tot een keuze voor deze pilots te komen, is er een integrale analyse opgesteld op technisch-economische, beheer en onderhoud, sociaal-maatschappelijke en ruimtelijke criteria.
Op basis van deze analyse zijn als kansrijke pilot buurten gekozen:

1. De buurt met de meeste meerwaarde: Pannenhoef Oost en West in Kaatsheuvel
2. De buurt waar het relatief eenvoudig is: Molenwijk Zuid in Loon op Zand
3. Bedrijventerrein Kaatsheuvel
4. Daar waar bewonersinitiatieven zijn

Het is het streven om de opgave aardgasvrij niet als aparte opgave te zien, maar gezamenlijk op te pakken met de andere opgaven die de kwaliteit van de buurt kunnen verbeteren

Warmte alternatieven

Er is een kaart opgesteld waar de alternatieve warmte strategieën staan aangegeven op basis van de laagste nationale kosten. In alle wijken van onze gemeente is groen gas de goedkoopste strategie. Groen gas is echter beperkt beschikbaar. De komende jaren zal per wijk uitgewerkt worden welke strategieën mogelijk en wenselijk zijn. Dit is maatwerk.
Een individuele oplossing met een luchtwarmtepomp is een goede alternatieve warmtebron in het buitengebied waar een warmtenet sowieso geen optie zal zijn. Een hybride warmtepomp kan een prima (tijdelijke) optie zijn, waar de cv-ketel alleen bijspringt als het heel koud is.
Collectieve warmtenetten kunnen een optie zijn voor woonwijken in de toekomst. Er komt regionaal onderzoek om aan te sluiten op het regionale warmtenet vanuit de Amer. Ook geothermie vanuit de huidige boorputten lijkt een optie die zeker onderzocht moet worden. Daarnaast is wellicht een warmtenet met aquathermie van de transportleiding voor drinkwater een optie of een warmtenet met Warmte Koude Opslag (WKO).

Voorbeeldrol gemeente

We willen als gemeente een voorbeeldfunctie vervullen met onze gemeentelijke gebouwen. We gaan proberen om renovatie van scholen als voorbeeldprojecten te realiseren en dit breed te communiceren om hiermee inwoners en expliciet ook de kinderen te informeren en te stimuleren. Dit geldt eveneens voor de renovatie van andere gemeentelijke gebouwen zoals de gemeentewerf en de Wetering.

Beoogd effect

In het Klimaatakkoord is afgesproken om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius. Het belangrijkste broeikasgas is koolstofdioxide (CO2). Doelstelling van het Klimaatakkoord is een CO2-reductie van 55% in 2030 ten opzichte van 1990 en 95 % CO2 in 2050. Om in 2050 vrijwel CO2-neutraal te zijn, zijn er verschillende stappen te zetten waaronder duurzame energieopwekking en de overstap van aardgas naar duurzame verwarming.

Argumenten

1.1 De transitievisie warmte past binnen het coalitieakkoord

Zoals opgenomen in het coalitieakkoord 2019-2022 "Schouders eronder, samen vooruit" gaan we als gemeente de noodzakelijke stappen zetten om te zorgen dat we in 2050 energieneutraal, groen, klimaatbestendig, schoon en circulair zijn.

1.2 De transitievisie warmte is opgesteld zoals vastgelegd in het aanvalsplan.

In het "aanvalsplan transitievisie warmte" dat in april is vastgesteld, is aangegeven hoe de TVW opgesteld zou gaan worden en zijn een aantal uitgangspunten bepaald zoals "geen wijken verplicht aardgasvrij voor 2030", "de wijkindeling" en dat "een integrale analyse van de wijken wordt opgesteld om onderbouwde keuzes te maken over de prioritering van wijken."

1.3 De transitievisie warmte is verplicht

Alle gemeenten dienen voor eind 2021 een transitievisie warmte (TVW) vast te stellen.

1.4 Betrokken stakeholders staan achter voorliggend aanvalsplan

Er is een kerngroep geformeerd met energie coöperatie ECLoZ, woningcorporatie Casade, netbeheerder Enexis en Contour de Twern die gezamenlijk hebben meegedacht in de opstelling van de transitievisie warmte. De transitievisie warmte is intern afgestemd met de diverse beleidsterreinen en extern met overige stakeholders. Daarnaast zijn inwoners uitgenodigd om input te geven voor de TVW via het inwonerpanel, een online informatieavond en twee meedenkavonden.

1.5 De transitievisie warmte past binnen de regionale structuur warmte

De gemeentelijke TVW is een wisselwerking met de regionale structuur warmte. De regionale structuur warmte is één van de drie pijlers binnen de REKS. Vanuit deze REKS worden de regionale warmtevraag en beschikbare warmtebronnen in kaart gebracht. Dit vormt belangrijke input voor de TVW. Regionale afstemming is dus essentieel. De transitievisie warmte dient per gemeente te worden opgesteld.

1.6 Er is incidentele inzet nodig om de uitwerking van de transitievisie warmte op te starten

Voor de uitwerking van de transitievisie warmte is capaciteit nodig. Voor een deel is dit reeds opgenomen in de begroting voor 2022 waar 1 fte extra voor duurzaamheid is opgenomen. Deze is nodig om een start te maken om de ambities uit de transitievisie te realiseren. Communicatie vormt de basis voor de uitwerking van de gestelde doelen om inwoners bewust te maken van de opgave, te informeren en te ondersteunen. In het gehouden inwonerpanel is ook door inwoners aangegeven goede informatie vanuit de gemeente nodig te hebben om stappen te kunnen zetten. Er dient budget beschikbaar te worden gesteld voor 0,5 fte communicatie-ondersteuning en het tot stand brengen van communicatiemiddelen.
Er wordt rekening gehouden met een incidentele bijdrage vanuit het Rijk, specifiek bedoeld voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord. Deze bijdrage wordt met de decembercirculaire verwacht.

1.7 Extra structurele inzet is noodzakelijk om de warmtetransitie in gang te zetten

Voor de opgave om alle gebouwen aardgasvrij te kunnen krijgen, wordt de komende jaren een groeimodel aangehouden. Er wordt gestart met 1 pilotwijk, maar dit zal steeds verder moeten worden uitgebreid tot de hele gemeente. Er is structureel extra capaciteit nodig op duurzaamheid en communicatie om de gewenste beweging naar aardgasvrij te kunnen realiseren. Het vaststellen van de transitievisie warmte is het begin. Om onze inwoners en gebouweigenaren bewust te krijgen van

de opgave en te ondersteunen in het aardgasvrij gereed maken van hun panden is de komende jaren veel inzet nodig vanuit gemeente, maar ook van ECLoZ en Contour de Twern.

In opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) zijn door AEF de uitvoeringskosten voor het Klimaatakkoord[1] in beeld gebracht. In het rapport worden 28 nieuwe of (sterk) geïntensiveerde taken voor gemeenten onderscheiden en wordt aangegeven dat in 2024 (het meest 'doorsnee' jaar in de periode) kleine gemeenten tot 40.000 inwoners gemiddeld 8 – 9 extra fte nodig hebben. Daarnaast zijn er substantiële materiele kosten, vooral voor technisch onderzoek en communicatie. De wijkgerichte aanpak om de gebouwde omgeving te verduurzamen brengt de hoogste kosten met zich mee.

Om de gewenste ambitie te kunnen halen, is een forse uitbreiding van de bestaande formatie nodig. Met name het uitvoeren van de pilotbuurten en in de toekomst de wijkuitvoeringsplannen vraagt veel capaciteit. Hiervoor worden extra middelen vanuit het Rijk verwacht. Het is nog niet duidelijk of de benodigde inzet hiermee ingevuld kan worden.
Als er onvoldoende financiële middelen zijn om de uitvoeringskosten te dekken, zijn we genoodzaakt om te snijden in de activiteiten. Hoe meer er gesneden wordt, hoe groter de kans dat de gestelde ambities niet worden gehaald.

Kanttekeningen

1.1 Er zijn op dit moment onvoldoende financiële middelen voor de korte en lange termijn.
Het is een grote opgave om de hele gebouwde omgeving de komende jaren richting aardgasvrij te krijgen. In de begroting is nog geen rekening gehouden met inzet op communicatie en extra structurele inzet voor de komende jaren. De opgave wordt door het Rijk erkent en de verwachting is dat er een incidentele bijdrage wordt ontvangen bij de decembercirculaire en extra structurele gelden voor de komende jaren. Als er onvoldoende financiële middelen zijn om de uitvoeringskosten te dekken, zijn we genoodzaakt om te snijden in de activiteiten.

1.2 De haalbaarheid is afhankelijk van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
Als gemeente hebben we de regierol. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten zelf de stappen zetten om energie te besparen, te isoleren en aardgasvrij te worden. Samenwerking met het bedrijfsleven, ECLoZ en Contour de Twern is essentieel voor een goede advisering en begeleiding.

Financieel

Voor de begroting 2022 is al rekening gehouden met extra inzet voor duurzaamheid. Er is een extra fte voor duurzaamheid opgenomen en er is budget gereserveerd voor het energieloket en het begeleiden van een bewonersinitiatief. Voor komend jaar is echter geen rekening gehouden met extra capaciteit op communicatie. Dit is essentieel om de gesteld ambities te kunnen waarmaken.

Incidenteel
Indien er geoormerkte middelen vrijkomen in de december circulaire, dan gaan we die hiervoor inzetten. Indien niet geoormerkt, maar wel een positief saldo vanuit de circulaire volgt een collegebesluit over de besteding van de middelen.

Structureel
Er is een groeimodel voor de uitwerking van de voorgestelde ambitie uit de transitievisie warmte. Dit zal de komende jaren veel extra inzet vragen op diverse beleidsterreinen binnen de gemeente. Daarnaast dient rekening gehouden te worden op extra structurele bijdragen aan ECLoZ en Contour de Twern om de beweging richting aardgasvrij op gang te krijgen. Door het Rijk is toegezegd dat de gemeenten hiervoor een structurele bijdrage zullen gaan krijgen. Het is nog niet duidelijk hoe hoog deze bijdrage wordt en of hiervan de benodigde capaciteit van kan worden betaald.

[1] www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2020/09/24/aef--onderzoeksrapport-uitvoeringskosten-klimaatakkoord

Voortgang

Het is de bedoeling om in 2022 te starten met de pilotwijk Pannenhoef. In 2023 met de pilotwijk Molenwijk Zuid en in 2024 met een pilot voor bedrijventerrein Kaatsheuvel. Elke 5 jaar zal de transitievisie opnieuw worden vastgesteld.

Communicatie

De transitie naar aardgasvrij kan niet zonder de bereidheid en inzet van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om zelf stappen te zetten. Een goede communicatie vormt de basis om inwoners en gebouweigenaren bewust te maken van de opgave en vooral ook te ondersteunen om de benodigde stappen te zetten. Hiervoor dient extra budget beschikbaar te worden gesteld.

Bijlagen

1. De transitievisie warmte Loon op Zand 2021 – Corsanr. 2021.28372

Besluit

De raad van de gemeente Loon op Zand;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 9 november 2021, nummer. 2021.27906

b e s l u i t :
In te stemmen met de transitievisie warmte Loon op Zand

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Loon op Zand van 20 december 2021.

De raad voornoemd,

voorzitter,

griffier,